

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Ругало Богдан Андрійович

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ
МІЖНАРОДНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ 288

Taylor Alla

SOME THOUGHTS REGARDING WOMEN'S RIGHTS ADVOCACY IN ISLAMIC STATES 291

Фасій Анастасія Володимирівна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ З ПСИХІЧНИМИ
РОЗЛАДАМИ 293

Чернявський Марк Віталійович

АДАПТАЦІЯ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ ООН ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ГІБРИДНІ
ЗАГРОЗИ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА 297

Чорний Інеса

ІННОВАЦІЙНІ ЮРИДИЧНІ ПІДХОДИ ДО НОВИХ ВИКЛИКІВ У ПОЛЯРНИХ МОРСЬКИХ
ЗОНАХ: ЗМІЦНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО УПРАВЛІННЯ В АРКТИЦІ ТА АНТАРКТИЦІ 300

СЕКЦІЯ 6. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ТА МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Кормич Борис Анатолійович

ЕКОЛОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ДЛЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ БАЗИС І
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗУСИЛЛЯ 304

Аверочкіна Тетяна Володимирівна

ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗАБРУДНЕННЮ ПОВІТРЯ ВІД МОРСЬКОЇ ТА ПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .. 307

Федотов Олексій Павлович, Назарко Артем Аркадійович

АВТОРИЗАЦІЯ НА ПРОВАДЖЕННЯ МИТНОЇ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАВОВИЙ
АСПЕКТ 311

Батанова Людмила Олександрівна

ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ПРИ ВИРІШЕННІ МИТНИХ СПОРІВ 315

Коваль Наталія Олексіївна

ОНОВЛЕНА НАЦІОНАЛЬНА ТРАНСПОРТНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ТА РОЗВИТОК
ВНУТРІШНЬОГО ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ 318

Малеева Ганна Леонідівна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВИННИХ
ОСІБ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ МОРЯ 321

Сергєєв Юрій Володимирович

МОРСЬКА БЕЗПЕКА ТА ОХОРОНА ПІДВОДНИХ КАБЕЛІВ: ПЛАН ДІЙ ЄС 324

Барановська Валентина Федорівна

РЕФОРМУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ 329

Гайдаржи Роман Андрійович

ДЕЯКІ НОВІ ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ В ЧАСТИНІ ЕКСПЛУАТАЦІЇ МИТНОГО СКЛАДУ,
СКЛАДУ ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ 332

СЕКЦІЯ 7. ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОУСТРОЮ, ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ, ІНШИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, АДВОКАТУРИ

Бакайнова Нана Мезенівна

СТАНДАРТИ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СТОСОВНО АДВОКАТА 337

Косюта Михайло Васильович

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЕКОЛОГІЧНА ПРОКУРАТУРА 342

Костенко Сергій Костянтинович

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРІВ: НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА ТА
ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ 345

Свида Олексій Георгійович

ДОБІР КАНДИДАТІВ НА СУДДІВСЬКІ ПОСАДИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ 348

Косюта Михайло Васильович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України*

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЕКОЛОГІЧНА ПРОКУРАТУРА

Спеціалізована екологічна прокуратура займає важливе місце в системі органів прокуратури України, особливо зважаючи на сучасні виклики, пов'язані із введенням воєнного стану. Внаслідок воєнних дій, застосування вибухових речовин, боеприпасів, артилерії та ракетної зброї завдається значна шкода навколишньому природному середовищу, включаючи рослинний і тваринний світ, землі, водні об'єкти, надра, ліси та атмосферне повітря. Це обумовлює необхідність існування спеціалізованих правоохоронних органів, що здійснюють захист довкілля та нагляд за додержанням екологічного законодавства.

До проведення реформи у 2014 році в структурі прокуратури України існували кілька десятків природоохоронних прокуратур, основним завданням яких було забезпечення дотримання законодавства про збереження, використання, охорону та відтворення природних ресурсів. Одним з таких органів була Дніпровська екологічна прокуратура, яка здійснювала нагляд за дотриманням природоохоронного законодавства у водоохоронних зонах басейну річки Дніпро. Згідно з наказом Генерального прокурора України № 3/2/1 гн повноваження прокурорів природоохоронних та екологічних прокуратур були розмежовані.

Проте з прийняттям нового Закону України «Про прокуратуру» у 2014 році природоохоронні прокуратури були ліквідовані, що викликало критику з боку науковців та практиків. Вони вважали це рішення нерозумним, оскільки подібність функцій деяких органів влади не дозволяла ефективно вирішувати проблеми захисту довкілля.

У 2021 році була створена Спеціалізована екологічна прокуратура, а в структурі обласних прокуратур утворено спеціалізовані екологічні прокуратури на правах її відділів (управлінь). Прокурори цих відділів отримали додаткові повноваження щодо процесуального керівництва досудовим розслідуванням, нагляду за додержанням законів при проведенні слідчих та негласних слідчих дій у кримінальних провадженнях, підтримання публічного обвинувачення, а також пред'явлення цивільних позовів у встановлених законом випадках.

Спеціалізована екологічна прокуратура є самостійним структурним підрозділом Офісу Генерального прокурора на правах Департаменту. Вона підпорядковується першому заступнику або заступнику Генерального прокурора відповідно до розподілу обов'язків.

До складу Спеціалізованої екологічної прокуратури входять:

Управління захисту інтересів держави у сфері охорони навколишнього природного середовища, що включає відділи представництва інтересів держави

в суді та організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням і підтримання публічного обвинувачення в обласних прокуратурах.

Спеціалізована екологічна прокуратура виконує важливі завдання, спрямовані на захист навколишнього природного середовища, організацію процесуального керівництва та нагляд за дотриманням екологічного законодавства. Її діяльність охоплює різні аспекти, що сприяють збереженню екологічної безпеки та дотриманню екологічних норм.

Спеціалізована екологічна прокуратура організовує нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності оперативними підрозділами Національної поліції, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України та інших органів. Прокуратура також контролює ефективність нагляду обласними прокуратурами за додержанням законів у частині попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень.

Ця прокуратура здійснює представництво інтересів держави в суді у разі порушення або загрози порушення у сфері охорони навколишнього природного середовища, включаючи земельні правовідносини.

Прокуратура також бере участь у розгляді судами справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, у сфері охорони навколишнього природного середовища за протоколами спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Вона також забезпечує відшкодування збитків, завданих такими адміністративними правопорушеннями, відповідно до компетенції, визначеної наказом Генерального прокурора.

Спеціалізована екологічна прокуратура здійснює організаційне забезпечення та контроль за діяльністю обласних прокуратур, надає їм практичну та методичну допомогу, впроваджує інноваційні методи та позитивний досвід у здійсненні прокурорських повноважень. Прокуратура також здійснює аналітичну і методичну роботу, бере участь у підвищенні кваліфікації працівників обласних прокуратур та ініціює проведення навчально-методичних заходів.

Основні напрями діяльності структурних підрозділів Спеціалізованої екологічної прокуратури:

Спеціалізована екологічна прокуратура відіграє ключову роль у забезпеченні законності у сфері охорони навколишнього природного середовища. Її структурні підрозділи виконують низку важливих завдань, спрямованих на захист екологічних інтересів держави.

Це включає захист земель природно-заповідного фонду, управління відходами, використання природних ресурсів та оцінку впливу на довкілля. Відділ підготовлює позовні заяви, апеляції, касаційні скарги та інші процесуальні документи а також контролює розгляд цих справ у судах. Він проводить вивчення судових рішень для визначення підстав для вступу у справу та оскарження в апеляційному чи касаційному порядку. Крім того, відділ здійснює моніторинг медіа для виявлення порушень екологічного законодавства та ініціює відповідні заходи.

Спеціалізована екологічна прокуратура є необхідним елементом у системі органів прокуратури України, особливо зважаючи на сучасні виклики, пов'язані із воєнним станом та екологічними кримінальними правопорушеннями. Вона забезпечує захист навколишнього природного середовища, здійснює нагляд за дотриманням екологічного законодавства, здійснює процесуальне керівництво розслідуванням екологічних кримінальних правопорушень, а також співпрацює з іншими органами влади для досягнення екологічної безпеки.

Спеціалізована екологічна прокуратура відіграє ключову роль у забезпеченні прав громадян на безпечне довкілля, захисті екологічних прав та протидії екологічним кримінальним правопорушенням, що є надзвичайно важливим у сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР>

2. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки : Закон України від 20.06.2022 № 2322-ІХ. URL: *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>

3. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

5. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки : Указ Президента України від 11 червня 2021. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>

Ключові слова: прокуратура, прокурорська система, принцип спеціалізації, Спеціалізована екологічна прокуратура, функції прокуратури, повноваження, реформування.

Keywords: prosecution, prosecutorial system, principle of specialization, Specialized Environmental Prosecution Office, functions of the prosecution, powers, reform.